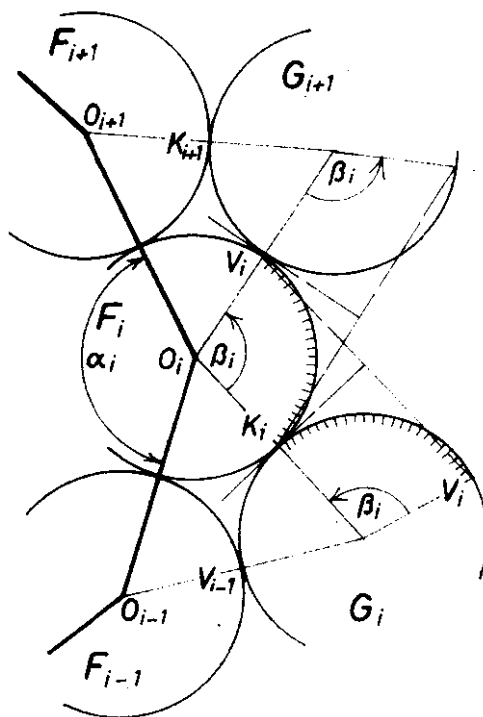

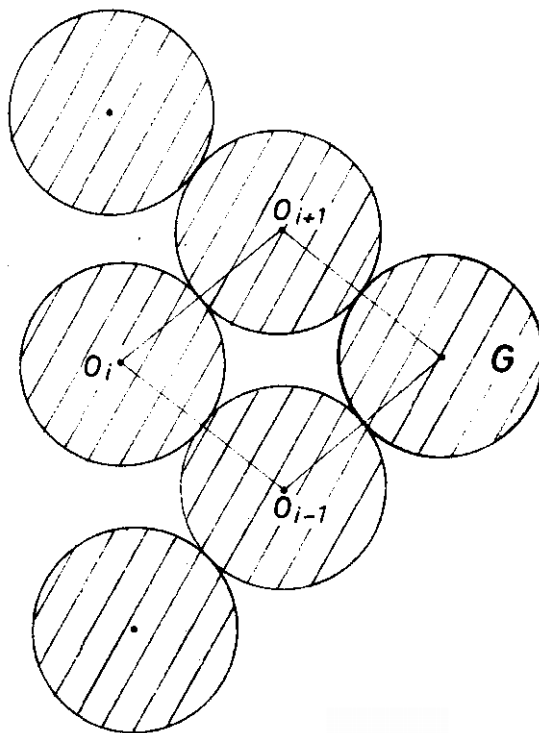
Jelöljük F_i határoló körének középpontját O_i -vel. Az érmék érintkezése folytán az $O_1O_2 \dots O_n$ zárt sokszög (poligon) minden oldala egyenlő az érmék átmérőjével, ezt választjuk hosszúságegységnek. A síkra való lerögzítés kimondatlanul is azt jelenti, hogy az érmék nem fedik át egymást, bármely i és j indexpárra $O_iO_j \geq 1$, így az $O_1 \dots O_n$ egyenlő oldalú poligon kerülete nem metszi át önmagát, és beszélhetünk a poligon körüljárási irányáról. Legyen az O_1, O_2, \dots, O_n körüljárás pozitív irányú.

Célszerű a gördülés leírásában kiemelni G -nek azokat a helyzeteket, amelyekben éppen két érintkező egyforintost érint, és átvált az F_i -re való támaszkodásról az F_{i+1} -re való támaszkodásra. Legyen ebben a helyzetben G határoló körének középpontja G_{i+1} nevezzük ezt a G érme $(i+1)$ -edik *nyugvópontjának*. Ekkor $O_iO_{i+1}G_{i+1}$ egységnyi oldalú szabályos háromszög, tehát a nyugvóponti helyzeteket – határoló körüket – előre megrajzolhatjuk.

1. ábra

A föltevés szerint az $O_iO_{i+1}G_{i+1}$ háromszög nem fedi át a közvetlen megelőző $O_{i-1}O_iG_i$ háromszöget, és így a G_i -t, G_{i+1} -et tartalmazó $O_{i-1}O_iO_{i+1}$ szögtartomány legalább $2 \cdot 60^\circ = 120^\circ$ – különben ugyanis G az F_{i-1} -ről közvetlenül F_{i+1} -re jutna át, nem érintené F_i -t (2. ábra).

2. ábra

Tehát az O -poligon O_i -nál levő belső szöge legfőképpen 240° -os.

Az $O_i G_i$ és $O_i G_{i+1}$ szakasz kimetszi F_i területéből azt a K_i , ill. V_i pontot, amelyek közötti ív pontjaira G támaszkodni fog; K_i lesz a kezdőpont, V_i a végpont.

Legyen az utóbbi pontnak a tükörképe az F_i -hez K_i -ben fektetett érintőre nézve V_i' , ekkor V_i' már az érme i -edik nyugvópontjában kijelöli G -nek azt a pontját, amellyel az $(i+1)$ -edik nyugvópontban fog F_i -nek V_i végpontjára támaszkodni. A gördülés ugyanis azt jelenti, hogy a $K_i V_i$ és $K_i V_i'$ ívek egyenlő hosszúak, így a sugarak egyenlősége alapján a hozzájuk tartozó $K_i O_i V_i$ és $K_i G_i V_i'$ középponti szögek is egyenlők. Forgásszögnek tekintve az előbbi pozitív, az utóbbi negatív. Ez azt jelenti, hogy a $V_i' G_i K_i = \beta_i$ forgásszög pozitív.

Azt állítjuk, hogy a G_i és G_{i+1} nyugvópontok közti átördülés hatására G a $K_i O_i V_i = \beta_i$ forgásszög 2-szeresével fog elfordulni. Ugyanis a gördülés két forgásból áll össze. Ha a G_i körüli kört β_i -vel elfordítjuk, a G_{i+1} körüli körbe, evvel még csak K_i' jut érintkezésbe V_i -vel. Ezt követi a G_{i+1} körüli forgás a $V_i' G_i K_i' = \beta_i$ nagyságú szöggel, ez után esik egybe V_i' a V_i ponttal.

Láthatóan $\beta_i = 360^\circ - 2 \cdot 60^\circ - \alpha_i = 240^\circ - \alpha_i$, ahol $\alpha_i = O_{i-1} O_i O_{i+1}$ belső szög.

Az $F_1 \dots F_n$ érmekoszorú körüli teljes átördüléskor G -nek minden sugara

$$2(\beta_1 + \beta_2 + \dots + \beta_n) = 2n \cdot 240^\circ - 2(\alpha_1 + \dots + \alpha_n)$$

szöggel fordul el. Mivel pedig

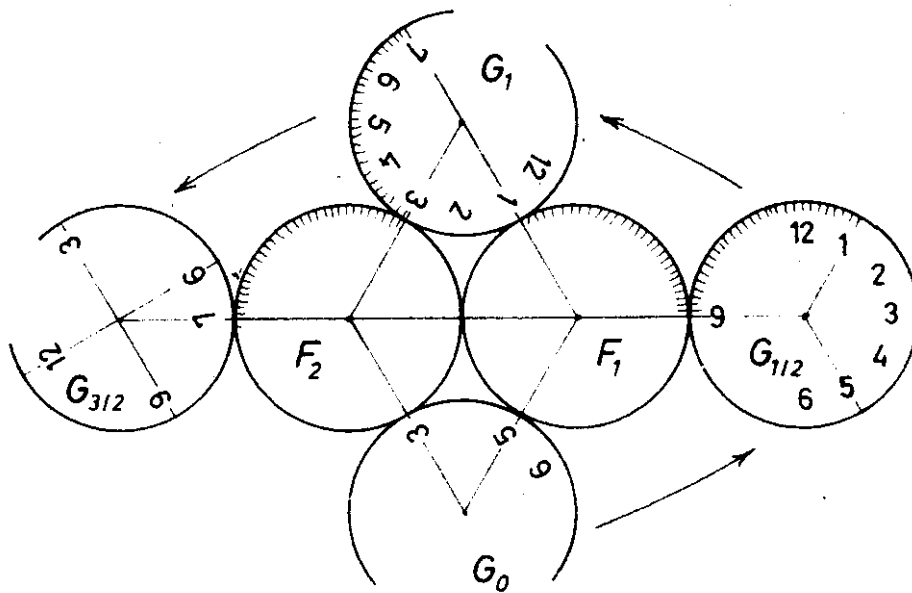
$$480^\circ = \frac{4}{3} 360^\circ \quad \text{és} \quad \alpha_1 + \dots + \alpha_n = (n-2)180^\circ,$$

azért az elfordulás a 360° -nak

$$\frac{4n}{3} - (n-2) = \frac{n}{3} + 2\text{-vel}$$

való szorzata. G Tehát $2 + n/3$ fordulatot tesz a saját középpontja körül.

Eredményünk már $n = 2$ esetén is érvényes, a 2 oldalú sokszögnek mindkét szöge 0° . Az $n = 1$ esetben – mint közismert – 2 fordulatot tesz G , míg körüljárja F_1 -et (3. ábra).

3. ábra

Megjegyzés. Az érméknek a síkra való lerögzítése azt is jelenti, hogy az $O_1 O_2 \dots O_n$ sokszögnek minden belső szöge legalább 60° , erre azonban nem volt szükség a számításban.